

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖГАЛУЗЕВИХ ЦІНОВИХ ВІДНОСИН В АПК УКРАЇНИ

БЕЗКРОВНИЙ А.В., аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

Здійснено аналіз співвідношення індексів цін в АПК України встановлено напрями державного регулювання цінового дисбалансу на сучасному етапі розвитку світової економіки. Розроблено та обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення заходів державного регулювання аграрного ринку України для підтримки сільськогосподарських підприємств.

The analysis of correlation of indexes of prices in AIC of Ukraine has been carried out. Directions of government control of price disbalance on the modern stage of development of world economy have been set. Suggestions in relation to perfection of measures of government control of agrarian market of Ukraine for support of agricultural enterprises have been developed and grounded.

Постановка проблеми. Процес лібералізації ринкової економіки України встановив режим вільних цін. Однак, при цьому було допущено недостатню контрольованість змін і повну некерованість процесом зростання цін на продукцію різних сфер АПК, яка посилювалася прискореною інфляцією [1, с.46]. Наслідком стало збільшення розриву між темпами підвищення цін на сільськогосподарську продукцію і продукцію промислового походження [2, с. 82] (рис. 1).

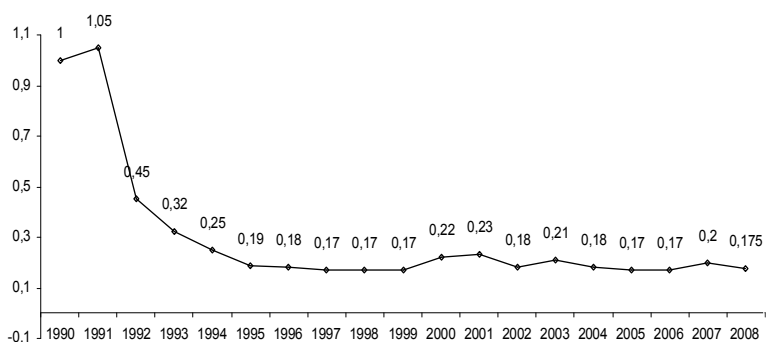

Рис.1 Співвідношення індексів цін на сільськогосподарську та промислову продукцію в Україні

Джерело: Розраховано автором з використанням даних Державного комітету статистики України

Дані рис. 1 свідчать, що темпи росту цін на продукцію промисловості майже в 5 раз перевищують зростання цін на сільськогосподарські товари. Такий диспаритет цін негативно впливає на рівень прибутковості і конкурентоспроможності сільського господарства, як основну складову АПК. Відповідно до вище зазначеного, існує об'єктивна необхідність регулювання цінових взаємовідносин під комплексів АПК, доведена практикою всіх розвинених країн.

Метою і завданням дослідження є комплексний аналіз цінового паритету в АПК та розробка теоретичних засад та практичних рекомендацій стосовно поєднання лібералізованого та державного регулювання спрямованого на забезпечення паритету цінового обміну сільського господарства та інших галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема паритетності цін в АПК не є новою для економічної науки. Питання державного регулювання міжгалузевих цінових взаємовідносин в АПК досліджують такі провідні науковці як: Шпичак О.М., Саблук П.Т., Андрійчук В.Г., Полтавський Ю.А., Валентинов В.А., Білик Ю.Д. Однак роботи цих та інших вчених охоплюють лише основні питання теорії ціноутворення на макроекономічному рівні і не дають відповіді на питання практичного регулювання АПК в нинішніх кризових умовах. До того ж більша частина робіт відбиває початок ринкових перетворень, коли в суспільстві лише закладалися основи державного регулювання економіки, а лібералізація цін видавалася за справжні ринкові перетворення.

Результати дослідження та їх обговорення. Як важелі регулювання державою балансу цін можуть використовуватися адміністративні, нормативно-правові та економічні заходи, при цьому пріоритет надається механізмам економічного характеру. Економічні заходи, водночас, опираються на правову основу у формі законів, указів, постанов органів державної влади. Серед організаційно-адміністративних заходів, направлених на регулювання процесів ціноутворення, виділяють: встановлення фіксованих, регульованих цін, дотацій виробникам окремих товарів, підтримка на ринку

конкурентного середовища[3. с.187]. На сучасному етапі розвитку світової економіки до найважливіших напрямів державного регулювання слід віднести:

- політику цін і доходів у сільському господарстві;
- стимулювання збільшення попиту на вироблену продукцію на внутрішньому та міжрегіональному ринках;
- сприяння розвитку ринкової інфраструктури;
- регулювання основних пропорцій міжгалузевого і внутрішньогалузевого обміну;
- проведення протекційної політики щодо національних виробників і заохочення експорту[4, с. 128].

Загальну схему напрямів і заходів державної політики цін і доходів у сільському господарстві подано на рис.2.

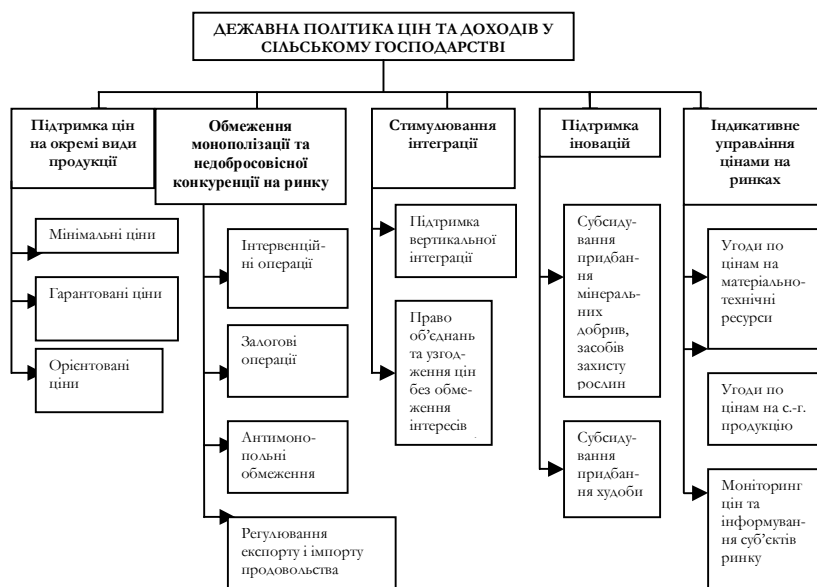

Рис. 2. Державна політика цін та доходів у сільському господарстві

Джерело: складено автором з використанням даних підручника «Ціни, витрати, прибутки та інфраструктура продовольчих ринків України» за редакцією Шпигачка О.М

Державне регулювання цін і доходів в Україні може здійснюватись через:

- використання гарантованих цін, що забезпечують достатній рівень рентабельності для розширеного відтворення, і цінові надбавки по окремих видах с.-г. продукції;
- регулювання цін на основні види матеріально-технічних ресурсів, введення граничних цін на енергоносії, економічних санкцій за перевищення і стимулів до зниження їх рівня;
- проведення товарних і закупівельних інтервенцій;
- розширення лізингу і субсидій на науково-технічну продукцію і придбання сучасної техніки, добрив, хімічних засобів захисту рослин;
- встановлення для торгово-посередницьких і сервісних підприємств і організацій, що обслуговують сільське господарство, націнок на основні види промислової продукції.

Однак, існує недостатня ефективність функціонування державної системи регулювання цін і доходів через дефіцит коштів у державному бюджеті. А, отже, держава не може скористатися в повній мірі цими інструментами економічної політики, які дозволяють досягнути цінової рівноваги, а змушена застосовувати методи адміністративного регулювання і встановлювати ціни на сільськогосподарську продукцію

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна констатувати факт наявності поглибленого цінового диспаритету в АПК України і зниження прибутковості сільського господарства як наслідку такого дисбалансу. Існування такої ситуації, спричиненої наявністю довгострокової аграрної проблеми, потребує координаційних заходів з боку держави для зменшення або усунення негативних порушень паритетності цін в агропромисловому комплексі. Відповідно до цього необхідно є розробка та реалізація експорторієнтованої стратегії підтримки АПК для розширення зони впливу галузі в ринковому середовищі. Такі заходи, водночас, слугуватимуть поштовхом для всієї економіки України.

Подальші дослідження автора будуть спрямовані на визначення напрямів удосконалення державної підтримки сільського господарства в системі взаємозв'язків АПК за умов членства України в СОТ.

Література.

1. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: Монографія/ Андрійчук В. Г. - К.: КНЕУ, 2005.-295с.
2. Полтавський Ю.А. Ціновий механізм в АПК: Навчальний посібник/ Полтавський Ю.А. – Харків: Харківський національний аграрний університет, 2005. – 345 с.
3. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки у минуле та погляди у майбутнє. – К.: Інститут аграрної економіки, 2001. – 329 с.
4. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції/ За ред. Саблука П.Т. – К.: Інститут аграрної економіки. – 2000. – 556 с.
5. Ціни, витрати, прибутки та інфраструктура продовольчих ринків України/ За ред. Шпичака О.М. – К.: Інститут аграрної економіки, 2000. – 368 с.